

جنایت در روز روشن

قتل های ناموسی همچنان قربانی می گیرد

برای مشاهده فیلم
بار کدرا اسکن کنید

مهسا قوی قلب

روزنامه نگار

یکی از موضوعاتی که به عنوان آسیبی جدی در کشور باید به آن پرداخته شود، قتل از نوع خانوادگی یا ناموسی است چرا که بر اساس آخرین آمارهای موجود در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۳ دست کم ۷۸ زن و دختر در شهرهای مختلف ایران به قتل رسیده اند. البته ناگفته پیداست که این آمار قتل هایی است که رسانه های شده، متأسفانه شماری از این دست قتل ها به دلایل فرهنگی از جمله به اصطلاح آبروداری و حفظ حیثیت، اصلاً مطرح نمی شوند و خانواده ها به دلیل هراس از دست رفتن آبرو، ترجیح می دهند که روی آن تا ابد سرپوش بگذارند. دغدغه مندان این حوزه، نبود قانون کافی و مشکلات فرهنگی را از عمده دلایل آمار بالای قتل های ناموسی در کشور می دانند.

خشونت آمیز نیستند»
چرا لایحه منع خشونت علیه زنان اجرا نمی شود؟ این جامعه شناس در پاسخ به این سؤال معتقد است که لایحه منع خشونت علیه زنان که هدف آن حمایت از زنان در برابر انواع خشونت ها است، پس از سال ها بررسی، همچنان بلا تکلیف باقی مانده است، چرا که دارای برخی موانع اصلی است. اولین مورد، مقاومت جریان های سنتی و محافظه کار است و در واقع برخی گروه ها اجرای این لایحه را مخالف ارزش ها می دانند و از تصویب آن جلوگیری می کنند. مورد دیگر، کمبود اراده سیاسی است به این دلیل که مسأله زنان همواره در اولویت سیاست گذاران قرار نداشته و به حاشیه رانده شده است. علت دیگر، نبود زیرساخت های لازم برای اجرای این قانون است.

پیامدهای منفی اصلاح نشدن قانون

به نظر می رسد توجه بر نامه ریزان و سیاست گذاران در حوزه قانون گذاری به لایحه منع خشونت علیه زنان و یا تعویق آن می تواند دارای پیامدهای اجتماعی و فرهنگی باشد، چرا که کماکان در کشور با پدیده قتل های ناموسی مواجه هستیم. قتل های ناموسی تداوم همان خشونت علیه زنان است که آثار مخربی بر جامعه دارد. نظری در آخر تأکید می کند که خشونت در هر نوع آن مانع توسعه می شود، زیرا امنیت، رفاه اجتماعی و سرمایه انسانی را تهدید می کند. در جوامعی که خشونت گسترده است، زنان و گروه های آسیب پذیر از مشارکت فعال در اقتصاد، آموزش و سیاست بازمی مانند و این امر به کاهش بهره وری و نوآوری منجر می شود. علاوه بر این، گسترش خشونت موجب افزایش هزینه های اجتماعی و کاهش سرمایه گذاری های داخلی و خارجی شده و مسیر رشد پایدار را مختل می کند. اصلاح نکردن قوانین و بی توجهی به لایحه منع خشونت علیه زنان موجب می شود که این مسأله همچنان ادامه داشته باشد. برای کاهش این معضل، نیاز به تغییرات بنیادین در قوانین، سیاست گذاری ها و فرهنگ عمومی جامعه داریم تا امنیت و کرامت زنان حفظ شود.

علیه زنان دارای مشکلات اساسی هستند. نظری به بررسی بیشتر نقص قوانین در حوزه خشونت علیه زنان پرداخته و توضیح می دهد: «مجازات های سبک برای قاتلان ناموسی در نظر گرفته شده است، بر اساس ماده ۳۰۱ قانون مجازات اسلامی، پدر در صورتی که فرزند خود را به قتل برساند، قصاص نمی شود و تنها به پرداخت دیه و مجازات های تعزیری محکوم می شود. این قانون عملاً به پدران اجازه می دهد که بدون نگرانی از قصاص، دختران خود را به قتل برسانند. از سوی دیگر قانون جامع حمایت از زنان وجود ندارد، با وجود تلاش های بسیار، لایحه منع خشونت علیه زنان بیش از ۱۴ سال است که در مسیر تصویب قرار دارد و هنوز به مرحله اجرایی نرسیده است. علاوه بر موارد مطرح شده، موضوع مهم دیگر نبود حمایت کافی از قربانیان خشونت خانگی است. زنان خشونت دیده، به دلیل نبود پناهگاه های مناسب، ترس از بازگشت به خانواده و نداشتن استقلال مالی، اغلب قادر به ترک محیط

فهیمة نظری، جامعه شناس:

«زنان خشونت دیده، به دلیل نبود پناهگاه های مناسب، ترس از بازگشت به خانواده و نداشتن استقلال مالی، اغلب قادر به ترک محیط خشونت آمیز نیستند.»

با وجود تلاش های فعالان حقوق زنان برای اصلاح قوانین، لایحه منع خشونت علیه زنان پس از ۱۴ سال همچنان به تصویب نرسیده است. به همین دلیل بررسی علل وقوع قتل های ناموسی، تأثیر فرهنگ و سنت، نقش قوانین و خلأ های حقوقی و موانع اجرایی در مقابله با این پدیده ضروری خواهد بود. خشونت علیه زنان در ایران اشکال مختلفی دارد که یکی از شدیدترین و دلخراش ترین آنها قتل های ناموسی است. این قتل ها که اغلب توسط اعضای خانواده، رخ می دهد، به دلایلی همچون حفظ «ناموس» و سنت های غلط اجتماعی توجیه می شوند. به گفته فهیمة نظری، جامعه شناس، پژوهشگر مسائل اجتماعی و مدیر گروه خانواده انجمن جامعه شناسی ایران، مسأله زمانی بحرانی تر می شود که قوانین موجود در ایران با خشونت های خانگی برخورد قاطعانه ای ندارند و حتی در برخی موارد، مرتکبان این جنایات با مجازات های سبک مواجه می شوند. همواره این پرسش مطرح است که چرا قتل زنان در ایران اتفاق می افتد و چرا نظام حقوقی کشور قادر به پیشگیری و کاهش این جنایات نیست. ریشه های فرهنگی و اجتماعی قتل های ناموسی یکی از عوامل اصلی وقوع قتل های ناموسی در ایران، ساختار های فرهنگی و اجتماعی مردسالارانه است که زن را به عنوان دارایی مرد تلقی می کند. برخی از مهم ترین عوامل مؤثر در این قتل ها عبارتند از:

- سنت ها و باورهای غلط: در بسیاری از مناطق سنتی، «ناموس» به عنوان مهم ترین ارزش خانوادگی تلقی شده و هرگونه رفتار زن که از نظر جامعه ناپسند باشد، ممکن است مجازات مرگ را به همراه داشته باشد.

- نقش خانواده و فشار اجتماعی: در برخی موارد، خانواده یا اطرافیان فرد را به قتل تشویق می کنند تا آبروی خانواده حفظ شود.
- ضعف آموزش و آگاهی: نبود آموزش های لازم در زمینه حقوق زنان، روابط انسانی و برابری جنسیتی باعث شده که این باورهای غلط همچنان در جامعه رواج داشته باشد.
- نقش قوانین و خلأ های حقوقی: قوانین ایران در زمینه مقابله با قتل های ناموسی و خشونت